

de grond betrouwbaar is, gewoonlijk blijkt het tegendeel, dan den voet neerzetten enz., op deze manier komen we er na lang scharrelen voorbij, doch niet zonder dat de schoenen door klei en modder geverfd zijn.

Nu, de, veel moeite wordt wel beloond, tenminste er is nog van alles te zien.

't Is in het bosch nog natter dan ik verwachtte, de lage gedeelten staan blank. De rottende bladen van Hazelaar, Kardinaalsmuts, Vuilboom, Rode Kornoeltje en de nog niet verteerden van Eik en Beuk bedekken den grond, ze verbergen de kleine kruiden als ze tenminste nog niet totaal zijn afgestorven. De kale boomstammen komen somber uit tegen den grijzen achtergrond gevormd door dichter hout, voor zoover deze laatste dan te zien is, terwijl de weide links geen vroolijke Orchideeën vertoont, slechts water en bruingeworden, rottend gras!

We wandelen dan het bosch in. Dadelijk reeds word ik verwelkomd door een mooie plant, 't zoo zeldzame Breukkruid (*Sanicula europaea*); het staat nog frisch, ondanks het vorgevorderde jaargetijde. De door regen glimmende blaadjes zijn nog met zomersche frischheid beziel en zien er uit alsof ze 't zich niet aantrekken, dat de aanstaande winter toch ook hen onverbidde-lijk als steeds zal doodden. Tot voor kort groeide het nog, denk ik, er zijne nog jonge blaadjes te bespeuren.

In Augustus had ik me een plantje meegenomen, eerst was 't misère, naderhand toen de wortels weer doorgegroeid

waren is het bijgekomen. Later heb ik me er ook nog eens een paar gehaald, die eveneens best groeien. Dit plantje is in andere streken van ons land zeer zeldzaam, maar komt hier vrij veel voor, ook in een paar boschjes van dezelfde soort, vond ik het en steeds in groote hoeveelheden. De vruchten zijn lang rijp; in Augustus bleven ze al aan mijne kleeren haken, 't doet dus al net zoo als Nagelkruid, Heksenkruid enz. Een paar zaadjes nam ik mee, twee zijn er opgekomen. Ze zijn nu vrij groot en hebben een paar gewone bladen, deze lijken evenwel nog net zooveel op die van Boterbloem, als op die van de volwassen *Sanicula*; alleen zijn ze reeds

reeds glimmend. De Kiemblaadjes waren gaaf en stierven spoedig af.

Een eindje verder zie ik weer wat staan, dat eens mooi was, nu is 't niet veel meer, ik bedoel de Bosch Wederik (*Lysimachia nemorum*), een plantje dat niet zoo zeldzaam is als men wel meent, tenminste, ik weet hier in eene betrekkelijk kleine omgeving al een stuk of vijf zes vindplaatsen, dus nog veel algemeener dan Breukkruid. O. a. langs de Glanerbeek staat het veel in gezelschap van Smalle Beukvaren (*Phegopteris polypodioides*), Zwarte Rapunzel (*Phyteuma nigrum*) en andere zeldzame planten waarvoor

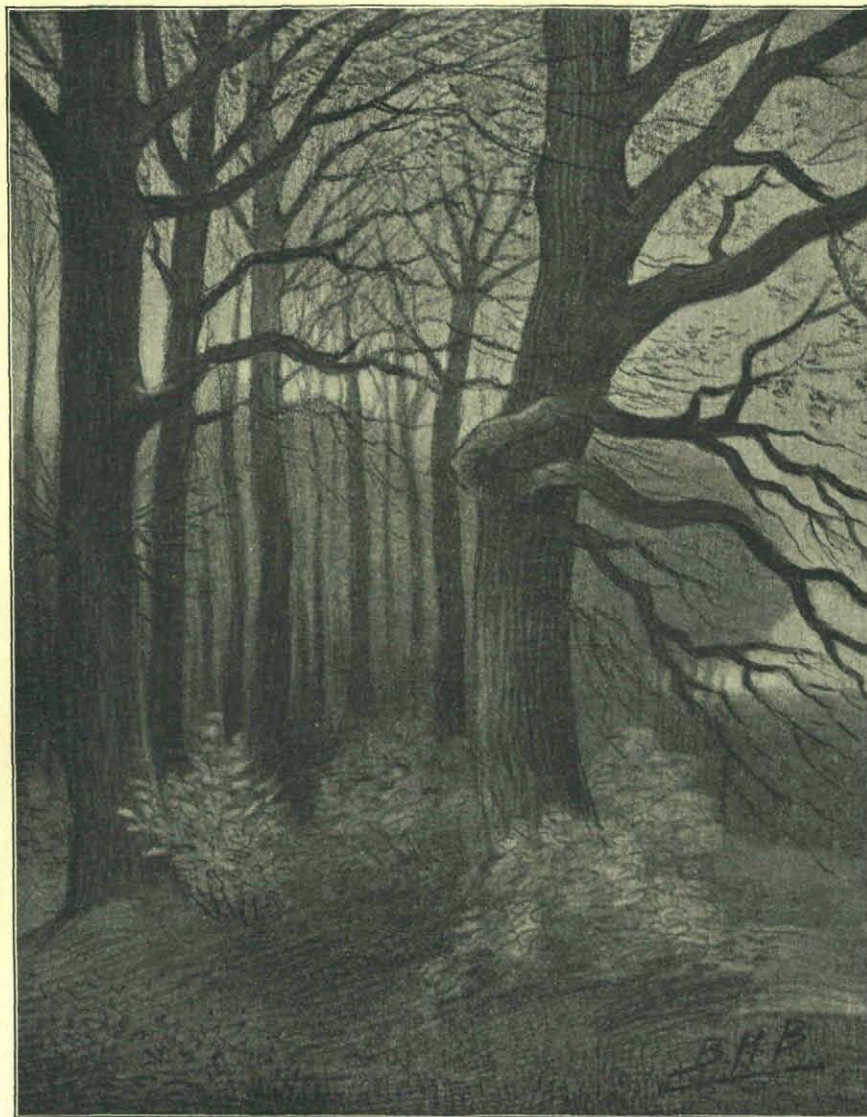
het zich niet behoeft te schamen. Onze Bosch Wederik laat zich makkelijk kweken en biedt buitengewoon veel interessants. Van Mei tot Juli of Augustus bloeit het met heldere, prachtig uitgespreide bloempjes. Gewoonlijk zijn deze 5-talig (5 bloemblaaden, kelkbladen en meeldraden), doch niet zelden zijn ze te vinden met 4-talige bloemen; er moeten ook nog wel eens 3-taligen voorkomen, deze zag ik tot dusver nooit, 't is denkkelijk iets heel zeldzaams.

De Sleutelbloemen of Primulaceeën hebben hier nog eene andere vertegenwoordigster en wel een lid van het hoofdgeslacht *Primula*, Sleutelbloem n. l. de Gemeene of Welriekende S. (*P. officinalis*.) In het natte gedeelte beslaat ze groote oppervlakten, doch waar de bodem slechts iets hooger wordt, ontbreekt ze reeds, dus weer een advies voor de kultuur, steeds zeer nat houden! Nu zijn ze haast niet weer te

vinden, alleen als ge de rottende bladen wegkrabt ziet ge kleine rozetjes van lichtgele wortelblaadjes, hieruit zullen tegen het voorjaar de stengels met de schermen van welriekende, dooiergele bloemen te voorschijn komen. Al is de geur niet zoo sterk als van een Hyacinth, Tuberoos of Heliotroop, die, ik moet het bekennen, soms wel eens een beetje overdrijven, toch is ze lang niet te versmaden.

(Slot volgt.) R. 106.

M. J. BLIJDENSTEIN.

In 't bosch met de Maagdepalm.

Teekening van B. H. BOLINK, te Enschede.

Nog een aardige vergroeiing.

Dezen zomer werd mij te Utrecht door een paar dames verteld van een boom, een zeer merkwaardigen boom in de omstreken van Lochem.

Naar aanleiding van de mededeelingen der heeren De Graaf en Blijdenstein in den vorigen jaargang van *De Levende Natuur*, betreffende onderling vergroeide boomstammen, hadden de dames tijdens haar jaarlijksch bezoek aan haar geboorteplaats ook nog eens weer een wandeling gemaakt naar den bewusten boom. Ze waren toen opnieuw bevestigd in haar overtuiging — reeds gedeeld bij het lezen van de boven aangeduide mededeelingen en het bekijken der daarbij behorende afbeeldingen — dat de boom te Lochem het in merkwaardigheid nog won van de reeds beschrevene.

Het verwonderde de dames zeer — en mij zelf niet minder — dat ik als Lochems ingezetene nog nooit dien boom gezien had, er zelfs nooit van had gehoord.

Natuurlijk nam ik mij voor, zoo spoedig mogelijk den boom te gaan bezichtigen, en reeds den eersten dag na onze thuiskomst werd dit plan ten uitvoer gebracht.

En inderdaad, de boom, of liever de boomen, zijn zeer merkwaardig vergroeid en wel waard, dat ze in wijder kring bekend worden. Een beschrijving ervan met opgave van afmetingen enz. zal ik achterwege laten, in de hoop, dat mijn tekeningetje een voldoende voorstelling van de vergroeiing geven zal, en dat men over proportie genoeg zaam zal kunnen oordeelen, als men weet, dat een flink volwassen persoon juist *over* de vergroeiing heen kan zien.

Ik zeide reeds, dat ik vroeger nooit van boomen — het zijn een paar groene beuken — gehoord had, maar deze onbekendheid met hun bestaan deelde ik met tal van anderen hier ter plaatse, die ik er naar gevraagd heb. Ik schrijf dit toe aan de nog al afgelegen en verborgen plek, waar de boomen staan. Slechts éénmaal werd mij toegevoegd: „Wel, kent ge het wonder van Lochem niet?”

Welnu, ik hoop, dat door *De Levende Natuur*, welk tijdschrift hier veel gelezen wordt, dat „Lochemsche wonder” nu een meer algemeene bekendheid zal erlangen.

Misschien weet het te dezer plaatse bestaande Verfraaiings-Gezelschap dan wel een middeltje te vinden, om er de talrijke vreemdelingen, die hier in de zomermaanden van de heerlijke natuur komen genieten, er op attent te maken, om daardoor de vele punten van attractie weer met een te vermeerderen.

Ik zal dus maar eens beginnen met zoo nauwkeurig mogelijk de plaats aan te duiden, waar de wonderboomen staan.

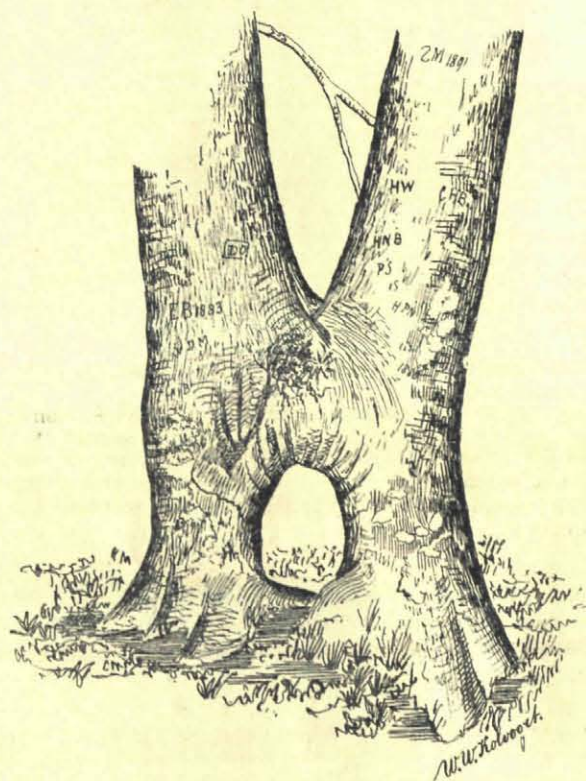
Men komt er, door den Larenschen weg op te wandelen tot juist over de spoorlijn. Dan slaat men rechtsaf, loopt voorlangs de seinwachterswoning (eigenlijk geen publiek pad, maar de toegang zal wel niet geweigerd worden), verder dwars door een tuin en over een stukje grasgrond, en komt dan door een opening tusschen een paar flinke eschbosschen op een uitgestrekt akkerveld. Men wandelt nu om dit veld (rechts houden), tot men ongeveer halver wege een grazigen weg kan inslaan, die ons dwars tusschen de akkers door op het terrein van de vergroeide boomen brengt.

Behalve deze treft men er ook een mooien bruinen beuk aan en een appelboom, terwijl langs den kant eener breede en diepe sloot acacia's en seringen groeien, alles er op wijzende, dat hier vroeger een huis moet gestaan hebben.

Zóó is het ook. Volgens nadere mededeeling van een der dames, die mij van den boom vertelden, stond er weleer

de boerderij „Scholten,” tot omstreeks '60 het eigendom van de familie Nijman, daarna aangekocht door Baron van Nagell tot Ampsen. Later is de oude „Scholten” afgebroken en een nieuwe „Scholten” weer opgebouwd, wat verder noordwaarts aan den weg van den Exelschen tol naar Ampsen. Ook vanaf de nieuwe boerderij, met den naam op een gevelsteen, zijn de boomen gemakkelijk te vinden. Men gaat dan tusschen de schuur en een paar zaadbergen door, waarna men door een aardig beuken- en eikenlaantje al spoedig ter plaatse komt.

Waarschijnlijk is na het sloopen van de oude boerderij „het wonder” in het vergeetboek geraakt. Getuigen de vele, grootendeels reeds vergroeide initialen en jaartallen op de stammen, moeten de boomen vroeger wel meer bekend geweest zijn, terwijl daarentegen thans zelfs geen

spoor van een voetpad op de strook grasgrond, waarop de boomen staan, op eenig bezoek wijst.

Volgens mijn zegsvrouw waren de boomen vóór een 35-tal jaren een groote aantrekkelijkheid voor de Lochemsche jeugd. „Toen kwam de vergroeiing” — zoo schrijft ze mij — „nog veel meer uit, dan nu. De ruimte er onder was veel grooter, zoodat wij er met gemak in volle vaart onder door konden loopen, en er wel twee kinderen naast elkander op konden zitten.”

Naar de oorzaak der vergroeiing zullen we maar niet gissen. Wie wel eens met aandacht de stammen en takken van een beukenhaag of een beukenprieël bekeken heeft, zal wel hebben opgemerkt, hoezeer beuken geneigd zijn tengevolge van schuring en klemming onderling te vergroeien. De vergroeiing van onze stammen zal dan ook zeer zeker wel een toevallige vergroeiing zijn, en niet een, die op kunstmatige wijze is veroorzaakt. Ook in de dichte kroon zal men nog een mooie vergroeiing van takken kunnen vinden.